

КРЕДИТНА ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВ УКРАЇНИ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ LENDING ACTIVITIES OF UKRAINIAN BANKS: TRENDS AND PROSPECTS

УДК 336.77

DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.80-24>**Гришина Л.О.**

к.е.н., доцент,
завідувачка кафедри економіки,
обліку та підприємництва,
Національний університет
кораблебудування
імені адмірала Макарова

Карась П.М.

к.е.н., професор кафедри фінансів,
Національний університет
кораблебудування
імені адмірала Макарова

Приходько Н.В.

к.е.н., доцент кафедри фінансів,
Національний університет
кораблебудування
імені адмірала Макарова

Hryshyna Larysa

Admiral Makarov National University
of Shipbuilding

Karas Petr

Admiral Makarov National University
of Shipbuilding

Prikhodko Natalya

Admiral Makarov National University
of Shipbuilding

У статті визначено роль і значення кредитної діяльності банків у забезпеченні післявоєнної відбудови України; узагальнено комплексні зміни до законодавства та державних програм, які спрямовані на підтримку української економіки, формування сучасного банківського сектора, активізації банківського кредитування як важливого фактора ефективного функціонування банківської системи країни в умовах воєнного стану та подальшого її відновлення. Здійснено аналітичну оцінку кредитної діяльності банків з метою виявлення тенденцій її динаміки за період 2011–2021 роки. Наголошено, що в сучасних умовах воєнного стану у 2022 році майже всі вітчизняні банки скоротили свою кредитну активність. Сформульовано пропозиції щодо посилення ролі банківської системи та активного використання її кредитного потенціалу у забезпеченні економічного відновлення України. Перспективною подальших досліджень у цьому напрямку є виявлення можливостей здешевлення вартості кредитних ресурсів та аналіз пріоритетних напрямків фінансово-кредитної підтримки післявоєнної відбудови України.

Ключові слова: банки, кредитна діяльність, відновлення, кредитування.

The article defines the role and importance of credit activities of banks in ensuring the post-war reconstruction of Ukraine. Comprehensive changes to legislation and state programs aimed at supporting the Ukrainian economy, the formation of a modern banking sector, the activation of bank lending as an important factor in the effective functioning of the country's banking system in the conditions of martial law and its subsequent recovery are summarized. The war of the Russian Federation on the territory of Ukraine led to the deterioration of the quality of banks' loan portfolios, the destruction of assets and collateral, loss of income and deterioration of borrowers' solvency. This led to a decrease in their ability to service loans. The banking sphere is the most important component of the financial sector of Ukraine and provides banking service needs of the real sector of the economy, the population, while contributing to the economic security of the state. An analytical assessment of banks' credit activity was carried out in order to identify trends in its dynamics for the period 2011–2021. During the period 2011–2021, the credit portfolio of the banking system of Ukraine increased from UAH 755 billion. up to 1,065.3 billion hryvnias (almost 1.4 times). During the same time, the volume of loans granted to legal entities increased by 1.6 times, and lending to individuals increased by 1.3 times. It was emphasized that in the current conditions of martial law in 2022, almost all domestic banks reduced their credit activity. The total credit portfolio of the banking system decreased to 700.9 billion hryvnias. The study of lending trends to the population indicates a reduction in lending to individuals by almost all banking institutions. Proposals have been formulated for strengthening the role of the banking system and active use of its credit potential in ensuring the economic recovery of Ukraine. The prospect of further research in this direction is the identification of opportunities to reduce the cost of credit resources and the analysis of priority areas of financial and credit support for the post-war reconstruction of Ukraine.

Key words: banks, credit activity, recovery, lending.

Постановка проблеми. Банківський сектор України є найважливішим елементом фінансової сфери держави, а його кредитні ресурси являються важливим джерелом коштів для післявоєнного розвитку економіки України. Масштабне вторгнення російської федерації на територію України зумовило погіршення якості кредитних портфель банків, руйнування активів та заставного майна, втрату доходів та погіршення платоспроможності позичальників, що, в свою чергу, призвело до зниження їх спроможності обслуговувати кредити. Банки вже визнали значні кредитні втрати – від початку повномасштабної війни обсяги відрахування в резерви під кредити перевищили 100 млрд. грн і становлять понад 12% кредитного портфеля, що банки мали наприкінці лютого 2022 року. Потенційні втрати кредитного портфеля внаслідок війни, економічної кризи та енергетичного терору країни-агресора можуть сягнути 30% [9]. Тому наразі важливо активізувати банківське кредитування як важливого необхідного фундаменту для післявоєнного відновлення вітчизняної економіки та підвищення її інвестиційної привабливості, оскільки саме кредитна діяльність банків виступає одним із необхідних джерел залучення

коштів для розвитку країни і забезпечення її економічної стабільності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблеми функціонування фінансової галузі України вивчалися відомими вітчизняними вченими-економістами, серед яких Гальчинський А., Геєць В., Данілішин Б., Жаліло Я., Рекіянова С., Савлук М., Нагайчук Н., Халімон Т. та інші. Завдяки своїй актуальності і значущості, банківська кредитна діяльність широко досліджуються вченими та представлена у роботах Волкової Н., Дзюблюк О., Коляда Т., Лаврушин О., Олексієнко М., Охріменко І., Романішин В. [1; 3]. Віддаючи належне науковій і практичній значущості результатів досліджень вчених-економістів, слід зазначити, що на сьогодні питання відновлення кредитної діяльності в умовах сучасних загроз та наслідків військової агресії потребують більш глибокого дослідження.

Постановка завдання. Мета статті полягає у дослідженні тенденцій кредитної діяльності банківських установ та визначення завдань її відновлення для післявоєнної відбудови економіки України. При проведенні дослідження використано інструментарій методів наукового дослідження, серед яких діалектичний метод пізнання та сис-

темний підхід, узагальнення та систематизації, економіко-статистичний та розрахунково-аналітичний, проблемно-орієнтовний та інші.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні реалії економіки країни показали, що оголошення воєнного стану на території України та розпочата активна фаза бойових дій зумовили економічний спад ділової активності більшої частини бізнесу та неможливості здійснення підприємствами своєї господарської діяльності, які знаходяться на захоплених територіях. Але ж, у сьогоднішній час економічна та фінансова сфера являються важливим підґрунтям повноцінного функціонування держави, регіонів, їх територіальних громад [1, с. 151]. Являючись найважливішою складовою фінансового сектору, вітчизняна банківська сфера забезпечує потреби у банківському обслуговуванні реального сектора економіки, населення, сприяючи при цьому і економічній безпеці держави [2, с. 18]. Саме тому Уряд України та Національний Банк почали активно запроваджувати комплексні зміни до законодавства та державних програм, які спрямовані на підтримку української економіки, формування сучасного

банківського сектору, активізації банківського кредитування як важливого фактора ефективного функціонування банківської системи країни в умовах воєнного стану та подальшого її відновлення (табл. 1).

Як свідчать статистичні дані, кредитна діяльність банків України за період з 2011 року по 2021 рік характеризується зміною основних показників на фоні підйому економіки після виходу з фінансової кризи 2008–2010 рр. (коли здійснювалися заходи щодо подолання наслідків фінансової кризи і виходу з неї), на фоні фінансової кризи 2014–2015 рр., пов'язаної з військовою агресією Росії та анексією Криму, глобальної фінансової кризи під впливом пандемії коронавірусу [10; 11]. Всі ці перелічені кризові явища стали викликом для банківської системи України, вплинули на кредитну діяльність банків України, на кількість банківських установ, обсяги їх активів і кредитного портфеля (рис. 1).

Аналіз основних показників кредитної діяльності банків України показав, що при постійному зростанні ВВП і активів банківської системи банківський кредитний портфель збільшувався. Виклю-

Таблиця 1

Нормативно-правові акти регулювання банківського кредитного сектору в умовах воєнного стану

№	Назва нормативно-правового документа	Особливості
1	Закон України «Про правовий режим воєнного стану»	Воєнний стан визначено як «особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності...»
2	Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану»	Зміна правил кредитної діяльності банків та небанківських фінансових установ, метою яких є насамперед, полегшити ситуацію для українців-позичальників на час війни та післявоєнного відновлення економіки. Зокрема, на час дії воєнного стану та в тридцятиденний строк після дня його припинення або скасування споживач не буде нести відповідальності перед кредитором у разі прострочення виконання зобов'язань за споживчим кредитом. Також забороняється у разі невиконання зобов'язань за таким договором збільшення процентної ставки за користування кредитом, крім випадків, коли встановлення змінюваної процентної ставки передбачено кредитним договором чи договором про споживчий кредит.
3	Постанова Правління НБУ «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану»	Визначено умови, одночасне дотримання яких сприятиме переказу коштів з метою сплати процентних платежів за кредитом, одержаним юридичною особою-резидентом (позичальником) від нерезидента за укладеним між ними кредитним договором
4	Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей діяльності фінансового сектору у зв'язку із введенням воєнного стану в Україні»	Національному банку України надано більше повноважень під час особливого періоду, що включає період дії воєнного стану і період відбудови після закінчення воєнних дій; для стабільності на страховому ринку спрощено процедури прийняття рішень щодо залучення вільних до розміщення коштів централізованих страхових резервних фондів, створених при Моторному (транспортному) страховому бюро України; для банків і для їх клієнтів, продовжено термін дії Закону «Про фінансову реструктуризацію» до 1 січня 2028 року

Джерело: узагальнено на основі [4; 5; 6; 7; 8]

ченням стали 2015 і 2016 роки, що пояснюється воєнною агресією і анексією Криму. Різко скоротилась кількість банківських установ: в 2014 році на 17 банківських установ, в 2015 – на 46 і в 2016 – на 21 банківську установу. В 2015 році активи банківської системи України скоротилися на 38,4 млрд. грн., а в 2016 році кредитний портфель банків скоротився на 3,9 млрд.грн. Також виключенням стали 2019 і 2020 роки, коли спостерігалась тенденція зменшення кредитного портфеля банків України при зростанні ВВП і активів банківської системи, що пояснюється впливом пандемії корона вірусу [9]. В цей час банки стали активно нарощували вкладення в цінні папери.

Слід відзначити, що відповідність темпів зростання кредитного портфеля банків і ВВП є позитивним чинником. Збільшення активів, а значить і кредитів, виданих банками, свідчить про посилення ролі і участі банків як фінансових посередників в процесі формування фінансових ресурсів економіки. Так, за 2011–2021 роки кредитний портфель банківської системи України збільшився з 755 млрд. грн. до 1065,3 млрд.грн. (майже в 1,4 рази). За цей же час обсяг кредитів, наданих юридичним особам, збільшився в 1,6 рази, а кредитування фізичних осіб збільшилося в 1,3 рази. В 2011–2016 роках спостерігалася стійка тенденція зростання питомої ваги кредитів, наданих суб'єктам господарювання, в кредитному портфелі з 67,3% до 84,2% і протилежна тенденція змен-

шення питомої ваги кредитів, наданих фізичним особам, в кредитному портфелі з 24,7% до 15,6%. Починаючи з 2017 року спостерігається тенденція зростання питомої ваги кредитів фізичним особам в кредитному портфелі з 15,6% до 22,8% і тенденція зменшення питомої ваги кредитів суб'єктам господарювання – з 84,2% до 74,7% [9; 10].

Існуюча система показників управління кредитним портфелем дозволяє здійснити не лише аналіз загального стану кредитного портфеля банків, але і охарактеризувати його з точки зору кредитного ризику, доходності і захисту від можливих втрат. Використовуючи окремі показники, проаналізуємо якість і ефективність управління кредитним портфелем банків України, що представлено у табл. 2.

Як свідчать дані НБУ, у 2022 році майже всі вітчизняні банки скоротили свою кредитну активність, коли старі кредити гасилися активніше порівняно з видачею нових. Така ситуація зумовила скорочення загального кредитного портфеля банківської системи до 700,9 млрд.грн. При цьому кредитний портфель корпорацій скоротився на 2,3% (до 566,6 млрд. грн), кредитний портфель населення – на 32,9% (до 134,3 млрд. грн.) [9]. Найактивніше кредитуванням бізнесу під час війни займалися державні банки, які працювали в межах програма «Доступні кредити 5-7-9%», метою якої є розвиток підприємництва, збільшення обсягів виробництва, експорту, імпортозаміщення, високо-

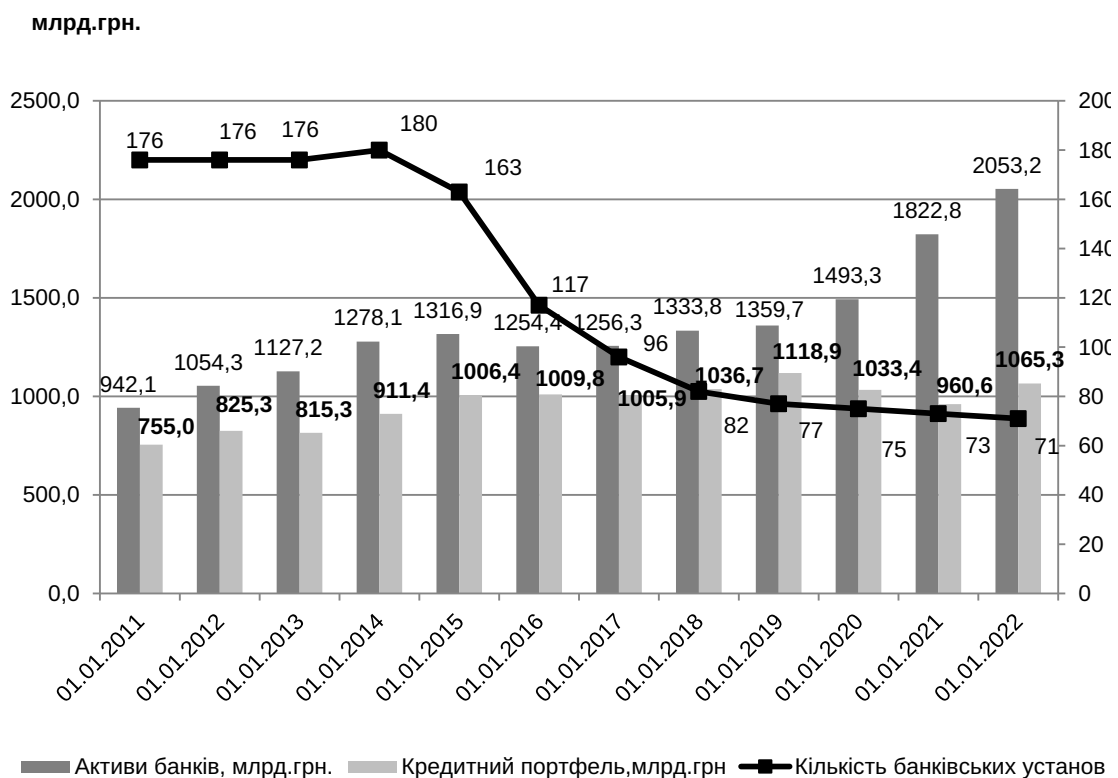

Рис. 1. Динаміка активів, кредитного портфеля та кількості банків України

Джерело: розроблено авторами на основі [9; 10]

Таблиця 2

Основні показники оцінки якості кредитного портфеля банків України у 2016–2022 рр.

Показники	На початок року						
	01.01.16	0.01.17	01.01.18	01.01.19	01.01.20	01.01.21	01.01.22
<i>1. Стан кредитного портфеля банків України</i>							
Кредитний портфель, млрд.грн	1009,8	1005,9	1036,7	1118,9	1033,4	960,6	1065,3
Темп зростання, %	100,3	99,6	103,1	107,9	92,4	93,0	110,9
Питома вага кредитного портфеля в активах, %	80,5	80,1	77,7	82,3	69,2	52,7	51,9
<i>2. Характеристика кредитного портфеля банків з точки зору кредитного ризику</i>							
2.1. Співвідношення власного капіталу і кредитного портфеля	0,103	0,123	0,155	0,138	0,193	0,218	0,240
2.2. Питома вага непрацюючих кредитів в кредитному портфелі банків, %	28,03	30,47	54,54	52,85	48,36	41,00	30,02
<i>3. Оцінка кредитного портфеля банків з точки зору захисту від можливих втрат</i>							
3.1. Коефіцієнт забезпеченості втрат за рахунок сформованих резервів за активними операціями	0,131	0,178	0,2962	0,449	0,467	0,491	0,478

технологічного виробництва, енергоефективності, впровадження інновацій, а також сприяння створенню нових робочих місць та підприємств, поверненню трудових мігрантів до України. Найбільші прирости за кредитним портфелем юридичних осіб спостерігаються у Укрексімбанк – на 13,7 млрд.грн (на 20%), Ощадбанк – на 10,6 млрд грн (на 17%), Укргазбанк – на 10,59 млрд грн (на 21%), Приватбанк – на 9,7 млрд грн (на 52%) (рис. 2).

Дослідження тенденцій кредитування населення у 2022 році свідчить про скорочення обсягу кредитування фізичних осіб майже усіма банківськими установами. У порівнянні з попереднім 2021 роком, лише деякі структури показали невеликі прирости, а саме АТ «Юнекс Банк» – на 13,6 млн грн (на 14%); АТ «РВС Банк» – на 11,7 млн грн (на 471%); АТ «Кредитвест Банк» – на 2,8 млн грн (на 39%) (рис. 3). Найвищими рівнями скорочення кредитування населення відзначилися АТ «Сенс Банк» – на 11,1 млрд грн (на 46%); ПУМБ – на 9,7 млрд грн (на 49%); Приватбанк – на 8,4 млрд грн (на 16%) [9].

Отже, за 2022 рік кредитний портфель банків в Україні скоротився на 1,4% – до 1,134 трлн грн, тоді як обсяг непрацюючих кредитів (NPL) зріс на 25,2%, або на 87 млрд грн – до 432 млрд грн. банку України (НБУ) у середу. Згідно з класифікацією НБУ, непрацюючий кредит (NPL) – це актив, за яким прострочення погашення боргу перевищує 90 днів (30 днів для банків-боржників) або за яким боржник неспроможний забезпечити виконання зобов'язань без стягнення забезпечення. Коефіцієнт покриття NPL (відношення усіх резер-

вів під збитки за кредитами до NPL) становив на кінець 2022 року 95% [11]. Тому перед банками стоять важливі завдання удосконалення оцінки кредитного ризику, особливо стосовно позичальників, які втратили доходи і не мають можливості відновити обслуговування кредитів. Враховуючи складні умови функціонування вітчизняного бізнесу, банківським установам доцільно проводити гнучкі реструктуризації для позичальників, що мають перспективи відновлення бізнесу, а також належно оцінювати вартість заставного майна, своєчасно визнаючи втрату доступу до майна, його пошкодження або знищення в умовах воєнних дій та їх наслідків.

З цього приводу слід зазначити, що в умовах повоєнної економіки інституційна роль і відповідальність банківської системи в цілому має змінитися. Тому, на нашу думку, у вирішенні завдань післявоєнного відновлення країни для реалізації державних програм підтримки економіки має бути посилена роль державних банків, необхідно будувати розгалужену систему державного банкінгу, до складу якої можуть входити спеціалізовані державні комерційні банки, державні банки широкого профілю, державні банки розвитку, партнерські фінансові установи, регіональні фонди розвитку, тощо. Кошти цих та інших фінансових інститутів мають бути спрямовані на виконання цільових програм кредитної підтримки діяльності підприємств базових галузей та критичної інфраструктури у межах офіційно визнаних пріоритетних напрямів та насамперед, підприємств оборонної промисловості. Кредитна підтримка малого

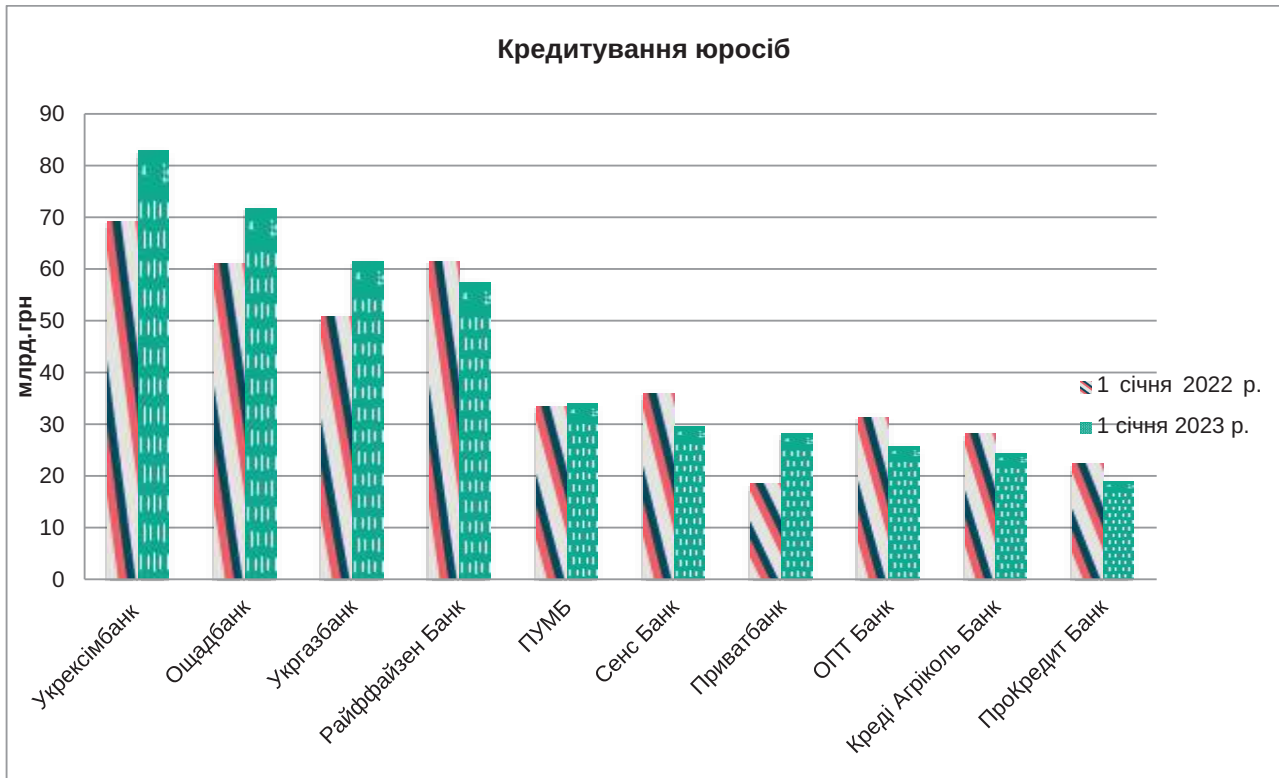

Рис. 2. Кредитування банками юридичних осіб

Джерело: розроблено авторами на основі [9; 10; 11]

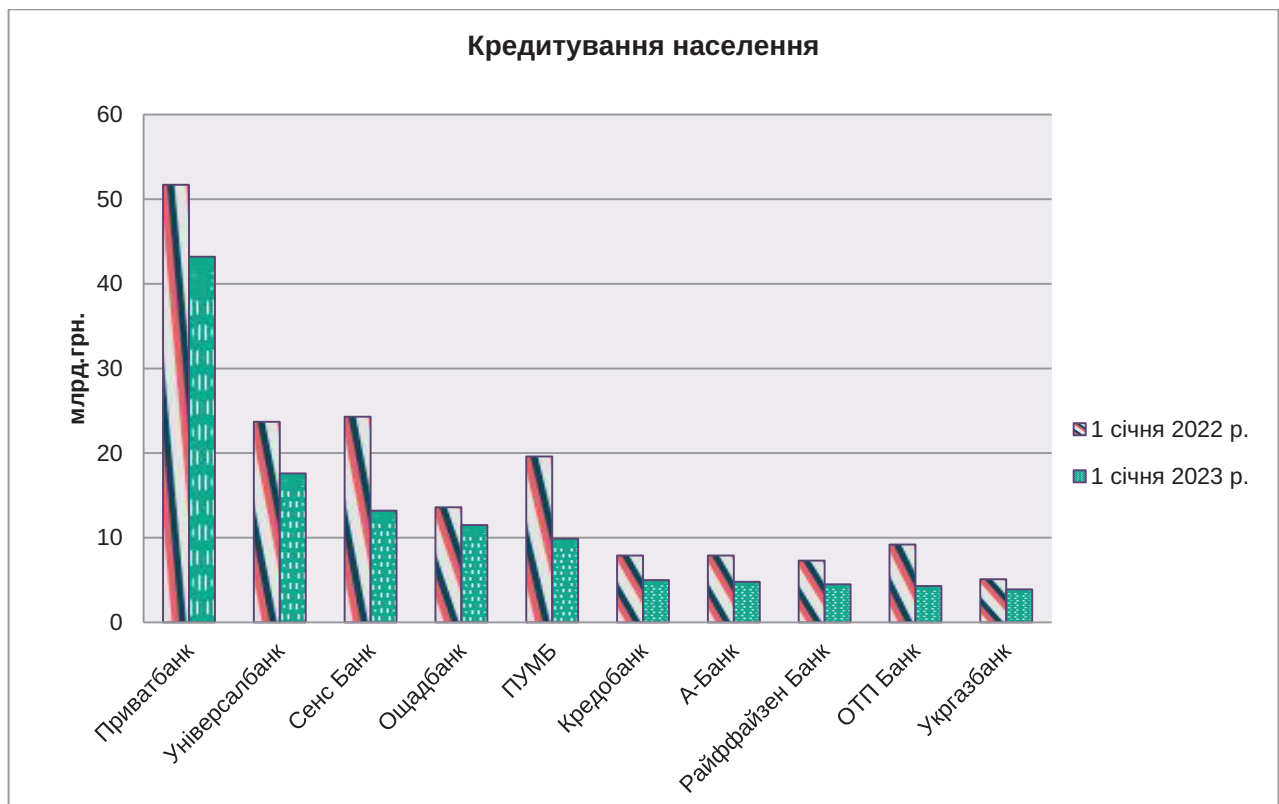

Рис. 3. Кредитування банками населення

Джерело: розроблено авторами на основі [9; 10; 11]

і середнього бізнесу, у тому числі і сільськогосподарських товаровиробників, щодо налагодження місцевого виробництва для задоволення внутрішнього попиту, освоєння та забезпечення реалізації конкурентних переваг локальних ринків ресурсів потребує відповідних інституційних змін у фінансуванні повоєнного відновлення та розвитку бізнесу.

Висновки з проведеного дослідження. Забезпечення економічного відновлення України потребує посилення ролі банківської системи та активного використання її кредитного потенціалу у відродженні пріоритетних галузей економіки та підвищення ефективності їх функціонування. Відповідно до цього, необхідним є створення механізму стимулювання довгострокового банківського кредитування через упровадження цільового довгострокового рефінансування Національним банком України банків, виходячи з наявності інноваційних проектів, які мають стратегічний пріоритет з точки зору цілей державної економічної політики для забезпечення економічного зростання. Підвищення державного страхування інноваційних кредитів, інвестиційних ризиків і надання державних гарантій за стратегічно пріоритетними напрямками інвестиційного фінансування також виступає важливою умовою активного впровадження банківського кредитування. Цілеспрямована підтримка держави завдяки доступним програмам і політиці НБУ щодо пом'якшення умов кредитування є важливим заходом з підтримки функціонування вітчизняної економіки, що сприятиме відновленню та зростанню. Відновлення банками і збільшення масштабів кредитування має відбуватися паралельно із активним залученням іноземного фінансування і можливе лише за умов збереження фінансової стабільності і внутрішнього ресурсного потенціалу для забезпечення економічного розвитку України у післявоєнному періоді.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ОПИС:

1. Коляда Т. А., Прозоров Ю. В. Локалізація глобальних механізмів залучення кредитних інвестиційних ресурсів для зміцнення фінансової спроможності територіальних громад України. *Проблеми економіки*. 2022. № 3 (53). С. 149–155. DOI:10.32983/2222-0712-2022-3-149-155.
2. Мазаракі А., Мельник Т. Економічна безпека України в умовах російської агресії. *SCIENTIA FRUCTUOSA (ВІСНИК Київського національного торговельно-економічного університету)*, 2022, № 145(5), 4–28. DOI: [https://doi.org/10.31617/1.2022\(145\)01](https://doi.org/10.31617/1.2022(145)01).
3. Охрименко І. Ю., Білошарпа В. С. Вплив банківського кредитування на економічний розвиток України: реалії та перспективи на тлі війни. *Журнал «Наукові інновації та передові технології»*. 2022. № 6(8). С. 405–423. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-6\(8\)-405-423](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-6(8)-405-423).

4. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 травня 2015 р. № 389-VIII / Відомості Верховної Ради України. 2015. № 28 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 15.01.2023).

5. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану : Закон України від 3 березня 2022 р. № 2118-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20#Text>(дата звернення: 19.01.2023).

6. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану: Постанова Правління Національного банку України № 18 від 24.02.2022 р. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 15.12.2022).

7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей діяльності фінансового сектору у зв'язку із введенням воєнного стану в Україні : Закон України № 2463-IX від 27.07.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2463-20#Text> (дата звернення: 05.02.2023).

8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо питань пільгового кредитування будівництва (реконструкції) і придбання житла : Постанова КМУ від 8 жовтня 2022 р. № 1132. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1132-2022-%D0%BF> (дата звернення: 20.02.2023).

9. Офіційний сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 20.02.2023).

10. Офіційний сайт державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 21.02.2023).

11. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua> (дата звернення: 21.02.2023).

REFERENCES:

1. Kolyada T. A., Prozorov Y. V. (2022) Lokalizacija globalnykh mekhanizmiv zaluchennja kredytnykh investytsijnykh resursiv dlja zmichennja finansovoi spro-mozhnosti terytorialnykh ghromad Ukrainy [Localization of global mechanisms for attracting credit investment resources to strengthen the financial capacity of territorial communities of Ukraine]. *Problems of the economy*, vol. 3 (53), pp. 149–155.
2. Mazaraki A., Melnyk T. (2022) Ekonomichna bezpeka Ukrainy v umovakh rosijskoho aghresiji [Economic security of Ukraine in the conditions of Russian aggression]. *SCIENTIA FRUCTUOSA (Bulletin of Kyiv National University of Trade and Economics)*, vol. 145(5), pp. 4–28. DOI: 10.31617/1.2022(145)01.
3. Okhrymenko I. Yu., Biloshapka V. S. (2022) The influence of bank lending on the economic development of Ukraine: realities and prospects against the background of the war [Vplyv bankivskogo kredy-tuvannja na ekonomichnyj rozvytok Ukrainy: realiji ta perspektyvy na tli viyny]. *Journal "Scientific Innovations and Advanced Technologies"*, no. 6(8), pp. 405–423. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-6\(8\)-405-423](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-6(8)-405-423).
4. Pro pravovyj rezhym vojennogo stanu : Zakon Ukrainy vid 12 travnja 2015 r. № 389-VIII [On the legal regime of martial law: Law of Ukraine dated May 12,

2015 No. 389-VIII]. *Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 2015. No. 28.

5. Pro vnesennja zmin do Podatkovogho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shhodo osoblyvostej opodatkovannja ta podannja zvitnosti u period diji vojennoho stanu [On making changes to the Tax Code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine regarding the specifics of taxation and reporting during martial law]. Law of Ukraine dated March 3, 2022 No. 2118-IX. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20#Text>.

6. Pro robotu bankivskoj systemy v period zaprovadzhennja vojennoho stanu [On the operation of the banking system during the introduction of martial law]. Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine No. 18 of February 24, 2022. Available at: <https://bank.gov.ua>.

7. Pro vnesennja zmin do dejakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shhodo osoblyvostej dijalnosti finansovogho sektoru u zv'jazku iz vvedennjam vojennoho stanu v Ukraini [On making changes to some legisla-

tive acts of Ukraine regarding the specifics of the financial sector in connection with the introduction of martial law in Ukraine]. Law of Ukraine No. 2463-IX dated 27.07.2022. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2463-20#Text>.

8. Pro vnesennja zmin do dejakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shhodo pytanj pilghovogho kredytuvannja budivnyctva (rekonstrukciji) i prydbannja zhytla [On making changes to some legislative acts of Ukraine regarding preferential lending for construction (reconstruction) and housing purchase] Resolution of the CMU dated October 8, 2022 No. 1132. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1132-2022-%D0%BF>.

9. Oficijnyj sajt NBU [Official website of the NBU]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua>.

10. Oficijnyj sajt derzhavnoji sluzhby statystyky Ukrainy [Official website of the State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

11. Official website of the Ministry of Finance of Ukraine [Oficijnyj sajt Ministerstva finansiv Ukrainy]. Available at: <https://www.mof.gov.ua>.